

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egy évre 10 k.
Hagyodévre 6 "
Helyben hához hordva:
Egy évre 20 kor.
Hagyodévre 5 "
Védkeze postán szállítva:
Egy évre 14 kor.
Hagyodévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hét 70 és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XII. évfolyam 102. szám.

Nagyvárad

Péntek, 1916 május 5.

Lelőtt olasz léghajó.

Olasz hadszíntér. Budapest, május 4. (Hivatalos.) Az ellenség tüzérsége tegnap a tolmeini hídfő Flitsch vidéke és a karinthiai arevonal több szakasza ellen fokozott tevékenységet fejtett ki. A tiroli határvidéken csak mérsékelt tüzérségi harc folyt. Az Adamello gerinc szakadékaiban a Stabell és a Corra di Caventa közt a harcok tovább folynak. Ma éjjel egy ellenséges léghajó a Vipva torkolata közelében lévő állásaink felett repült el. Itt bombákat dobott le és azután utját előbb északi irányban, majd pedig az Indria völgy felett Laiback és Saloch felé folytatta. Visszatértében tüzérségünk tüzelése Dorribergnél elzárta utját. Egyidejűleg repülőink megtámadták és tüzeléssel felgyújtották. A leghajó mint roncs a görzi gyakorlóter közelében lezuhant és a négy benneülő meghalt.

Több repülőgépünk tegnap Villessenél lévő olasz táborát támadta meg és összes gépünk, miután számos bombát dobott le és neves légi-harcot állottak ki sértetlenül tértek vissza.

Elfogott orosz század.

Orosz hadszíntér. Budapest május 4. (Hivatalos.) Tarnopol-tól északnyugatra felderítő csapataink egy orosz tiszet és 100 főnyi legénységet fogtak el. Helyenkint tüzérségi harc folyik.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, május 4. (Hivatalos.) Nincs esemény. Höfer.

Az antant és a szerb csapatok.

Budapest, május 4. (Saját tudósítónktól.) Milanóból jelentik: Az antant a szerb csapatok szállítása dolgában elállott eddigi követelésétől. A szerb csapatokat a Korinthosi-szoroson viszik Szalonikibe. Eddig 25000 emberből álló csapatot szállítottak Görögországba.

Éhínség Szalonikiben.

Genf, május 4. A *Matin*-nek jelentik Szalonikiből, hogy a város három napon belül kenyér híján lesz. A francia katonai hatóságok minden felelőséget elhárítanak maguktól és arra utalnak, hogy a lisztbeszerzés monopóliumát a görög kormány a görög nemzeti bankra ruházta.

Légi harcok nyugaton és keleten.

Berlin, május 4. A nagyfőhadiszá-
lás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Az Arunntiers és Arras közti szakaszon helyenkint élénk volt a harci tevékenység.

Az aknaharc Lenstől délnyugatra Neu-villenél különösen élénk volt. Lenstől északra keletre meghiusult egy robbantásokkal kapcsolatosan megkísérelt angol előretörés. A Maas területén nappal az ágyutüz időnként mindkét részről nagy hevességre fokozódott és az éj folyamán több ízben megismétlődött. A francia támadást, a melyet a magaslatról nyugat felé ereszkedő hegyháton lévő állásaink ellen intéztek visszautasítottunk. Ennek a hegyhátnak délnyugati lejtőjén az ellenség egy előretolt állásban megvetette lábát. Több ellenséges repülőgép közül, amelyek ma reggel Ostendére bombákat dobottak, azonban csak a királyi kastély kertjét találták el, egyet légi harcban Arielekerkinél lelőttünk. A benneülő francia tiszt meghalt. Lietintől nyugatra 2 ellenséges repülőgép védőágyunk és repülőgépünk tüzelésére lezuhant. A Vaux erőd környékén repülőink 2 ellenséges kétfedelűt harcceptlenné tettek.

Keleti hadszíntér.

Az arevonalon a helyzet általában változatlan.

Léghajóink vasuti építményeket a molodessnói minszki vonalon és Limmneze vasuti keresztező pontot Pinsktől északra keletre megfigyelt sikerrel megtámadták.

Balkáni hadszíntér.

Nincs ujság.

Csak azoknak a cigarettázóknak,
kik egészségükre való tekintetből szivesen költenek naponta 2-3 fillérrel többet
MODIANO-clubspecialité szivarkahüvelyek

Orvos tanácsra a hüvelyek nincsen sem bronz, sem ezüstyomás,
és minden hüvelyben benne van viznyomással a gyáros aláírásával

Főraktár: Heller és Seidmann utánál Nagyváradon.

Iparostanonek otthonok és a gyermekvédelem.

A nővédelem a katolikus társadalom feladata.

Budapest, május hó.

A rómaiaknak voltak az elhagyott gyermekek számára megfelelő intézményeik. A Louvre egy sarkkővet őriz, mely az egyiptomi Eufefet dícséri és megemlíti, hogy az elhagyott gyermekeknek menedéket épített. Trojanus alatt Rómában 500 gyermeket nevelték államköltségen. Az első lencsházat Dateus milánói érsek alapította Milánóban. Ebből alakult ki később a forgóroda rendszer. A monarchiában az első lencsházat II. József császár alapította Bécsben. Ez a példa leikésítette egyik Bécsben lakó hazánkfiát, Sándor Istvánt, ki az 1793 ik évben 5000 forintot adományozott egy Pesten felállítandó lencsházra. Szalárdi Mór dr, a budapesti szülészeti klinika asszisztense a múlt század 70-es éveiben nyitotta meg az első lencsházat Pesten egy szegényes bérházban.

A társadalom által nyújtott kegyes adományokból tartották fenn ezt az intézetet egészen az 1898. évi XXI. t. cikk megalkotásáig, amikor is az állam vette kezébe az elhagyott gyermekek védelmét. Az első kaptavágást rohamosan követte a gyermekvédelmi intézkedések egész sorozata. Széll Kálmán és Lukács György dr állanak ekkor az ügy élén, csakhamar tető alá juttatják az első gyermekmenhelyet Békésgyulán. Ezt követi rövid egymásutánban az ország nagyobb városaiban emelt 17 gyermekmenhely.

Az 1901. évi VIII. és XXI. t. cikk az elhagyott gyermekeknek már jogot biztosít az állami ellátáshoz. Ezek a törvényes intézkedések megnyitják a menhely kapuit a közellátásra szorult gyermekek előtt. Az 1914. év végén az állami menhelyek 59513 gyermeket gondoztak. A menhelyek fennállásuk óta 184.812 gyermeket vettek fel. A gyermekek kétharmadrésze (71 százalék) vidéken, földmives családnál van elhelyezve, következőképpen ezek nagyrésze földmivelő lesz.

Minden szülő, még ha szűkös anyagi viszonyok között él is szeretné, ha gyermeke legalább középiskolát végezne. Hiu kapkodás ez, mely a gyermeket oly munkakörbe üzi, melyet kénytelen-kelletlen kell végeznie. Ezek lesznek a kereső, dolgozó társadalom proletárai. Sokan közülük nehéz küzdés után lélekben fáradtan, szervezetükben kimerülten szerzik meg maguknak a boldoguláshoz szükséges értelmi fokot. Mi lesz ezekből a lelkileg testileg kimerült s magukkal meghasonlott idegbeteg emberekből? Az állami gyermekvédelem oda állítja a gyermeket ahova való. Beéri a nyival, hogy gyermekei nagyrészt meg hagyja a földmives családjában, ahol elvégzi az elemi iskolákat, hozzá szokik a földmiveléshez, megkedveli a szabad levegőt, a szabad mezői munkát; szóval cselekvő részese lesz a teremtésnek.

Ez az a foglalkozás, mely nem éleszt a gyermekben oly igényeket, melyeket az

élet kielégíteni nem tud. A menhelyek gyermekeinek 96 százaléka elemi iskolába jár. Középiskolába összesen 46 gyermeket irattak be.

A pályaválasztást az állami gyermekmenhelyek irányítják. Ez a 12-ik életév betöltésekor történik meg. E tekintetben az Országos gyermekvédő Liga az állami gyermekvédelemnek kezére jár.

Ha a gyermek képességei fejlettebbek, vagy szüleitől öröklött kiválóbb tulajdonságai őt ipari pályára képesítik, vagy ha iparos nevelőszülők családjában serdült fel; ipari pályára is adják. Iparánküli szegény országban ez a friss vér átömlesztés a kisiparosság elerayedt szervezetébe igen nagy jelentőséggel bír, tekintve azt, hogy minden ipari központban nagyon is érezhető a tanonchiány.

Ezt azonban az állami gyermekvédelem nem szívesen teszi, amit az elhelyezett tanoncok számaránya is bizonyít (71 százalék).

Nagy hátránya ugyanis iparfajlesztésünknek, hogy kisiparosaink ha mesterségüket nem értik; tanoncot nevelni és tanítani sem tudnak. S éppen a kisiparosság kopogtat állandóan a menhelyek ajtajain tanulóikért.

Ezeket az iparosokat ellenőrizni eddig alig lehetett. A gyermek ki volt téve a mester durvaságának, a segédek üldözésének. Az ily mestereknél a gyermek sem kellő tanításban sem megfelelő élelmezésben nem részesült, továbbá ismerve azt a lelketlenséget, mellyel egyes mesterek rigebben a még természetes fejlődésükben levő inas gyermeket erejüket meghaladó munka végzésére kényszerítették, érthetővé tették az állam gyermekvédelem álláspontját, hogy a rája bízott gyermekeket az ilyen, a gyermek egész testi és lelki életére kiható nagy megpróbáltatásoktól megóvják.

A tanonc csak elnevezésében az. Valójában sok helyen a ház utolsó családje. Neki mindenki parancsol, még a pesztunka is. Minden munkát vele végeztenek. Műhelyseprés, piszajárás stb. ez az egész napi teendője. S ha jó az est, a pihető ideje, egy másik szolgálat váltja fel: a gyermek-pesztrálás. Tudunk esetet, a mikor a nehéz munkától elgyötört inasgyermeknek lefekvés után lábára kötötték a zsineget, s ha a csecesemő sirt, annak segélyével költögettek szegényt, hogy a mesternének kényelmesebbé tegyék az éjszakát. A tanoncgyermekek meguntva ezt a torturát; a bőlemben fekvő csecesemő nyakára kötötte a zsineget, akit aztán a saját anyja fojtott meg. Nagy terhek hurcolása mindennapi látvány. Az állatkínzást büntetik, a tanoncgyermekek ott vontatja az utcakövén a megrakott kézikocsit, elhaladnak mellette, nem veszik észre.

Nem lehet tehát eléggé méltatni az inasotthonok intézményét — mely nálunk még csecesemő korát éli — ahol a tanoncok kellő ellátásban, emberséges bánásmódban részesülnek s a felügyelet meggátolja, hogy a mester az inas eráját szabad préda gyanánt kizsákmányolja.

Ilyen otthonok létesültek: Kolozsárrott, 43 tanonc, Nagyváradon, 40 tanonc, Szegeden, 45 tanonc, Pozsonyban, 43 tanonc.

Temesvárott, 80 tanonc, Nyiregyházán, 50 tanonc részere.

A leánygyermeknél még rosszabb a helyzet. Eddig az árvaházak, a gondjaira bízott leányokat oly egyoldaluan nevelték, hogy azok az élet nagy piacán állg állottak meg helyükön.

Nagy része már zsenge korában elesett s követte bukásában anyját s szaporította a természetes gyermekek számát. Ez az esetek nagy százaléka. Ha tehát a 15 ik életévet betöltött s még semmiféle foglalkozást nem ismerő leánygyermeket a menhelyekből széltek eresztik; azok a cselédszerzők és leánykereskedők hálójába jutnak s végezetül mint prostituáltak fejezik be szánalomraméltó életüket.

Hogy ez tovább meg ne történhessék, egyrészt náziiparra kellett ezeket a leánygyermeket kiképezni, hogy mint szakképzett munkások foglalják el helyüket a társadalomban, másrészt gyáriipari pályára kellett őket terelni, de nem az eddig ismert módon, hanem úgy, hogy ott is megőrizhesse a gyermek leányi mivoltát, erkölcsöségét. A gyári leány eddig is előítélet tárgya volt.

Magánhordta nemcsak a gyárkérmény kormát, hanem az erkölcsatlenség bélyegét is. Az állami gyermekvédelem itt is otthonokkal próbál védekezni.

Ilyen otthonokat emelt a szekszárdi és győri selyamfonódák mellett, melyek országos híreik s feladatukat a kivánalmakhoz képest töltik be, de hiányzik belőlük az, amit csak a katolikus társadalom adhat: a társadalmi szerveztlenség és ellenőrzés.

Mindkét helyen a gyermekek vallás-erkölcsi nevelésben részesülnek. Van virágos kertjük is és saját háztartásukat maguk látják el.

Ezekenkivül még az Árpádházi szent Erzsébet gyermekotthon egyesület pozsonyi iparostanoncotthona, a kisújszállási és turkevei leány iparos tanoncotthon, a sáros-megyei jótékony nőgyesület eperjesi leánytanoncotthona, a háromszékmegyei Erzsébet árvaleánynevelő intézet, a Fehér Kereszt orsz. lencsház egyesület nagytétényi árvaháza s még igen sok jótékony intézet foglalkozik az elhagyott leánygyermek ipari kiképzésével.

Az állami gyermekvédelem, ez a nagyszerű intézmény beváltotta a hozzáfűzött reményeket.

A további teendőket a katolikus nővédelmi szervezetek fogják átvenni a legközelebbi jövőben. Nagyváradon a kath. Nővédelmi Hivatal, a Cselédotthon mozgalom eddigi eredményei s mély erkölcsi hatásai igazolják, hogy a nővédelem ilyen társadalmi ellátása a legmegfelelőbb s nemzeti erőgyarapodást jelent. Itt már többet ér el a társadalmi tevékenység, mint az állami működés.

Szűts Győző.

Julius elején ül össze a Ház. Beöthy Pál a Ház elnöke ma kijelentette, hogy a képviselőház július elején ül össze. A képviselőház az indemnitást és a horvát pénzügyi egyezmény meghosszabbítását tárgyalja.

Szőlőgazdák figyelmébe!

Egyedül a „PERONOSZPOR“ helyettesíti a rézgálicot.

A „Peronoszpor“ évek óta használják a szőlőgazdák. A „Peronoszpor“ összetétele kitünő eredményt mutatott föl. A legelőkelőbb szőlőbirtokosok ajánlják. Rengeteg elismerő levél és sürgöny bárkinek rendelkezésére állanak. Egy kiló „Peronoszpor“ kell 100 liter vízhez. Egy kiló „Peronoszpor“ ab Budapest 2 korona. Használati utasítással. 10 kilós próbacsomagot utánvét mellett szállít:

Viszontelárusítóknak engedmény!

a „PERONOSZPOR“ Vezérképvisélet Budapest, VII. Damjanich-u. 30.

A német jegyzéket átadták.

Budapest, május 4. (Saját tud.) Berlinből jelentik: Németország válaszáat ma 5 órakor adták át az amerikai nagykövetnek.

A birodalmi kancellár a helyzetről.

Budapest, május 4. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A birodalmi kancellár ma visszatért a főhadiszállásról. Feltehető, hogy a költségvetés tárgyalása keretében közléseket tesz a helyzetről.

Kosár az angol királynak.

Bern, május 4. Az athéni Hestia szerint György angol király táviratot intézett Konstantin királyhoz, melyben nyomatékosan figyelmeztette arra, hogy elérkezett az utolsó pillanat, amikor országát és az egész hellénizmus érdekeit a szövetségesek mellett való nyílt és határozott állásfoglalással megvédheti az eshetőségekkel szemben. Görögország az eddigi politikához való ragaszkodással egész jövőjét nagy veszedelemnek teszi ki.

Konstantin király szíves hangú táviratban válaszolt az angol uralkodónak, de a leghatározottabban kijelentette, hogy az általa és kormánya által követett politikai irányt éppen Görögország és a hellénizmus életérdekei irták elő és ezen az állásponton éppen nemzete jövőjére való tekintettel nem változtathat.

A görög király kifejtette, hogy meg van győződve arról, hogy György király táviratát a Görögország iránt való jóindulat sugalmazta, de ő, felelőssége tadataban minden körülményt gondosan mérlegelve, kénytelen a megkezdett uton tovább haladni.

Mi történik a tengeren?

Budapest, május 4. (Saját tud.) 3-án a tengeren egy repülőraj Rownában a pályaudvarra, a kényára és laktanyára bombákat dobott. Jó tüzhatast figyeltünk meg. A pályaudvaron és a kényárban tüzvész állapítottunk meg. Két védőüteg heves tüzelése dacára összes repülő járműveink sértetlenül tértek vissza. Ugyanabban az időben egy felderítő torpedórajunk a Potukolontától délkeletre 4 ellenséges torpedórombolóval találkozott, mivel azonban nagy volt a távolság és az ellenség nagyobb gyorsasága a megközelítést lehetetlenné tette, eredménytelen tüzerharc fejlődött ki. A harcban több repülő járműünk is részt vett és ezek az ellenség torpedó járműveire gépfegyverből lőttek. Hajóparancsnokság.

Lelőtt orosz repülőgép.

Budapest, május 4. (Saját tud.) Csernovitzból jelentik: Egy repülőgép, melyet Gruber szakaszvezető vezetett és Bronovszky főhadnagy volt a tisztje heves légi harcban lelőtt egy orosz egyfelü gépet.

Oroszország Svédországon keresztül akar municiót szállítani.

Budapest, május 4. (Saját tudósítónktól.) Az orosz és angol követek ma lépéseket tettek a svéd kormánynál, hogy engedélyt nyerjenek az Oroszországba szülő municiónak Svédországon keresztül való szállítására.

Svédország az orosz támadások ellen.

Budapest, május 4. (Saját tudósítónktól.) Stokholmból jelentik: A svéd elsőkamara 77 szavazattal magáévá tette az Allaudes szigetek ügyében Hersen képviselő interpellációját.

Elpusztult Zeppelin.

Budapest, május 4. (Saját tudósítónktól.) Stokholmból jelentik: Az L. 20. sz. német Zeppelin léghajó szerdán reggel felűnt a Jaeder part déli részén. A léghajó lassan ereszkedett lefelé s látszott rajta, hogy meg van sérülve. Haftjornál a tengerre látszott ereszkedni. Mindent megkíséreltek, hogy a léghajót megmentésék, azonban minden törekvés meghiúsult. A léghajó, mikor már majd a tengerre ért, egy szikla-csueshoz vágódott és lezuhant. A léghajó derékban kettétört. A bennülőket egy torpedó megmentette. A roncsot a tenger elsodorta.

Nikolajevicsot visszahívja a cár.

Budapest, május 4. (Saját tud.) Nikolajevics nagyherceget a cár visszahívja. Állítólag az európai harctéren ad neki vezető szerepet.

A lembergi éresek szabadon bocsátása.

Budapest, május 4. (Saját tudósítónktól.) Luganból jelentik: A pápa levélben kereste meg az orosz cárt, hogy Septeczy lembergi éreket, aki már másfél éve fogva van, bocsátása szabadon.

Ismét bombáztuk az angol partokat.

Wolf ügynökség jelenti: Egyik tengerészeti léghajórajunk a május 2-ről 3-ra virradó reggel megtámadta az angol keláti tengerpart középső és északi részét és ez alkalommal gyárakra, kohókra és vasuti építményekre Mirddlesbrougnál és Hocktonnál a sunderlandi ipartelepekre, Hartlepool megerősített kikötőhelyre a Tee folyótól délre lévő partiütegekre, valamint a Tirtoforte bejáratánál lévő angol hadihajókra látható sikerrel bőségesen hajított bombákat. Valamennyi léghajó visszatért a heves tüzelés dacára a hazai kikötőbe, az L. 20 kivételével, a mely erős déli szélről északra hejtáván a tengeren bajbajutott és Tavangernél elpusztult. Az egész személyzetet megmentették.

Május 3-án egyik tengerészeti repülőgépünk sikeresen megtámadta az angolok egy parti ütegét Senewichnél a Temse torkolatától délre, valamint a Dovernól nyugatra lévő repülőállomást.

A Keleti tengeren is élénk volt repülőink tevékenysége. Egyik vízi repülőrajunk ismét bombákat dobott a Slava orosz sorhajóra és egy ellenséges tengeralattjáró Monsundnál és találatokat ért el. Az ellenség légi támadása Pissen parti állomásunk ellen semmiféle katonai kárt nem okozott.

Egyik tengeralattjárónk április 30-án a flandriai tengerpart előtt lelőtt egy angol repülőgépet. Ennek utasait egy ellenséges torpedóromboló vette fel. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Felszedett német aknák.

Budapest, május 4. (Saját tudósítónktól.) Athénből jelentik: Az angol hajók Korfu köze ében 60 német aknát szedtek ki a tengerből.

Höfer kitüntetése.

Budapest, május 4. (Saját tudósítónktól.) A király Höfer vezérőrnagynak a Lipót-rend parancsnoki keresztjét adományozta a hadiékítménnyel. Ugyanakkor Böhm-Ermolli tábornoknak pedig a legfelsőbb elismerést nyilvánította.

Anglia izgatja Görögországot

Budapest, május 4. Szófiától jelentik: Serresből érkezett jelentések szerint az entente és különösen Anglia Serresben és Dramában propagandát fejt ki a görög kormány ellen. A görög rendőrség Mutafiban letartóztatott egy agitátort, aki máltai származású angol alattvaló. Néhány nappal később Serres fölött aeroplánok jelentek meg és felhívásokat dobtak le, hogy a lakosság ne bizzék többé a görög kormányban és csatlakozzék Angliához. A proklamáció mindenfélét ígér, a többi közt a földműveseknek husz font előleget és azt közli, hogy Görögország megegyezett Bulgáriával Serres átengedése dolgában. Végül azt ajánlja a felhívás, hogy az athéni parlament mostani képviselőit többé ne ismerjék el. Athénben erre válság fog kitörni, ami siettetni fogja Venizelesz kormányrajutását. A felhívásan ez az aláírás: Balkán bizottság.

Tizenkilenc hólyagoshimlő Nagyváradon.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését.

Az ülésen a rendes folyó ügyeket tárgyalták. Nagyobb érdeklődést csupán a polgármesternek a közegészségügyre vonatkozó azon jelentése keltett, hogy április hó folyamán 19 hólyagos himlő eset fordult elő, amelyek között 10 helybeli lakos volt. Szerecsére azonban a városi főorvos, a tiszti orvosokkal a legszigorubb óvintézkedéseket fogantatosították s ezzel elejét vették annak, hogy a veszedelmes betegség járványa fejlődhesse.

A közigazgatási bizottság ülésén Hlatky Endre főispán távollétében Rimler Károly polgármester elnökölt s jelen voltak: Dr. Hoványi Géza, Varró Domokos műszaki tanácsos, Németh István kir. pénzügyigazgató, Lukács Ödön városi főjegyző, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, dr. Thury László városi főügyész, dr. Mayer László városi főorvos, dr. Istvánffy István árvaszéki elnök, dr. Thury Endre kir. ügyész, Molnár Imre közgazd. előadó, Rádl Ödön, dr. Medvigy Gábor, Sulyok István, dr. Adorján Armin.

A polgármester április havi jelentéséből közöljük a következő érdekesebb adatokat:

A közegészségi állapot április hónapban általában kedvezőtlen volt, mert az elhaltak száma, az idegen elhaltak leszámításával is, 19-el multa felül a születések számát. Fertőző betegség előfordult: kanyaró 112 esetben, 5 halálzással, ronszoló toroklob 11 esetben, 1 halálzással; vörheny 12 esetben, 1 halálzással; hasihasnyálmáj 7 esetben, 1 halálzással; hólyagos himlő 19 esetben, 4 halálzással, köztük 10 helybeli, 9 idegen. — A hólyagos himlő megbetegedéseket mind biharmegyei községekben eredő fertőzések okozták. A hólyagos himlős betegeket a Szent László járványkórházban helyezték el s hozzátartozóikat elkülönítették. A baj, a szigorú intézkedések folytán izoláltatott s így járványgócok sehol sem fejlődhetek.

Egyébként a fertőző betegségeknél lényeges apadás volt.

A Szent László járványkórházban 136 részben fertőzött beteget, részben megfigyelés alatt levőket ápoltak; — a gyermekkórházban 85 fekvő és 394 bejáró beteget ápoltak.

Április hónapban született 43 fiu, 49 leány, összesen 92 gyermek, elhalt 124 férfi, 75 nő, összesen 199 egyén.

A közbiztonsági állapot normális volt; lopás 127, csalás 10, okirat hamisítás 1, halált okozó súlyos testisértés 2, könnyű testi sértés 3. Letartóztatva volt 15 egyén; eltiloncoltatott 34. Kihágási feljelentés érkezett 341, ezek között 50 élelmiszer uzsora miatt.

Kincstári adóban befolyt 48292 K 51 fillér, városi adóban 29596 K 08 fillér.

Az iparügyosztály kiadott 23 új iparigazolványt, megszűnt 19 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették.

A kereskedelmi miniszter a nagyváradai új katonai járványbarakkórház céljaira igénybevett ingatlanokra a kisajátítási eljárást engedélyezte.

A közigazgatási-bizottság a kisajátítási eljárást június 2-ra tüzte ki; elnökül Varró Domokos műszaki tanácsos, tagokul dr. Thury László és dr. Adorján Armin, jegy-

zőül dr. Doszpoly Dezső fogalmazó küldetnek ki.

Az erdei vasutak építéséről szóló miniszteri rendeletnek az összes emberi és állati erőre berendezett ipari és mezőgazdasági vasutakra való kiterjesztését tudomásul vették.

Éppen így tudomásul vették az osztatlan közös használatu erdők latermékei értékesítésének megkönnyítéséről kiadott miniszteri rendeletet.

A Honvédelmi Gazdasági Tanács felállításáról és működéséről kiadott miniszteri rendeletet kiadták a polgármesternek.

Szabolcsvármegye megküldte feliratát, amelyben kéri, hogy az előzőleg nem a Hadi-Terményrészvénnytársaságtól, hanem más kézből beszerzett liszt oldassék fel a zár alól. Mivel Nagyváradnak nincs ilyen lisztkészlete, az átirat felett napirendre tértek.

Vasady Lajos kir. tanfelügyelő előterjesztette, hogy Medzihradszky Anna tanítónő Gulácsy Endre igazgató ellen hat pontból álló újabb panaszt adott be. A közigazgatási bizottság elrendelte, hogy úgy a panaszos, mint a panaszolt ellen elrendelt fegyelmi vizsgálatnál az újabb panaszokra is terjeszsek ki a vizsgálatot.

Még néhány átirási, vizdíj és gyógydíj ügyben beadott felebbezést intéztek el s az ülés véget ért.

Vetőmag, burgonya, selyemhernyó kiosztása.

Akció a népeért.

A földmivelésügyi minisztérium kirendeltsége a vetőmag kiosztásának nagy munkáját most fejezte be.

A vetőmag kiosztását késleltette az hogy az időjárás esős és kedvezőtlen volt. Sok helyen víz alá kerültek a földek. Biharban egyes járásokban ma is víz alatt vannak.

Szerecsére a munka nem szünetelt s ma már minden terület be van vetve amelynek megműveléséhez elegendő munkaerő állott rendelkezésre.

Most a burgonya kiosztása folyik nagy erővel s itt is azok a szempontok érvényesülnek, amelyek a kirendeltség eddigi működésében hasznosan és céltudatosan jelentkeztek. Tervezetük szerint kellő beosztással történt a burgonya kiosztása s je termésnél bő eredményre van kilátás.

A kirendeltség Nagyvárad közélmező-sére nézve hasznos segítséget adott a költető gépben, a méhészeti tanfolyamban, amelyet a Tisza Kálmán téri bérelt házban tart egy kiváló méhészeti tanár, s azon hasznos utasításokban és segédesszközökben, amelyeket a város rendelkezésére bocsátott a kirendeltség.

A selyemtenyésztési főfelügyelőség a selyemhernyó tenyésztést fokozottabb mértékben kívánja az idén meghonosítani, hogy az elmaradt francia selyem helyett elegendő magyar selymet bocsásson a selyemgyárak rendelkezésére. A selyemfonók ma a selyem árát 20-25, a chappeselyemét 30 százalékkal felemelték s még így is nehéz selyemfonalat kapni, amit azzal indokolnak, hogy a festés nagy akadályokkal jár nem csak a munkáshiány miatt, hanem azért, mert festőpárok elkészítésére alig van elegendő erő sincs selyemanyag.

Termelnünk kell tehát elegendő selymet. Biharban a nagyszalontai selyemte-

nyésztési felügyelőség adja a selyemhernyó petét vagy a kikelt selyemhernyókat. Kézés, gondos munkával nagy eredményeket érhetünk el,

Mit ígért a négyes szövetség?

Brassó május 4.

A „Moldova“ írja ezeket a nagyjelentőségű srokat: Az európai háború egyik különös jelensége az az ellentét, amely egyes népek eddigi eszméi és jelenlegi magatartása között mutatkozik. Így fogadtak el államok olyan elveket, amelyek ellen évszázadokon át küzdöttek és mutatnak egyes népek, akik eddig önzésükről voltak ismeretesek, altruisztikus érzelmeiket.

Anglia, Francia, Orosz- és Olaszország nem kizárólag saját érdekeikért küzdenek, hanem — amint erről csalfán biztosítanak — elsősorban a kis államok szabadságáért, melyet a porosz militarizmus fenyeget. Igazán előkelő államok ezek, hogy ha nemes emberi érzéseikről ily szép tanúságot tesznek.

Felesleges dolog arra az ellentétre rámutatni, amely eme elv és az azon igazi okok között mutatkozik, melyek a négyesszövetséget a világháború megkezdésére indították. Ezeket az okokat az egész világ ismeri. Franciaország 40 év óta foglalkozik a revanche eszméjével. Oroszország Konstantinápolyt szeretné, Olaszországnak Triesztre gerjelt étvágya, Anglia pedig Németország hadi és kereskedelmi flottáját akarja megsemmisíteni, hogy így versenytársától szabaduljon meg.

A kisállamok szabadságának elve, melyet Németország sohasem fenyegetett, nem egyezik meg a négyesszövetség eddigi magatartásával, miután elnyomott nemzetek élnek uralmuk alatt, nem egyezik meg ezenkívül a háború elején követett eljárásukkal sem, amikor a kis és független nemzeteket akaratuk ellenére kényszerítették a háborúban való részvételre, vagy pedig önrendelkezési joguk megsértésének türesére.

Igy cselekedtek azok, akik állítólag a kis népek szabadságáért küzdenek, pedig állításuk csak akkor érdemelhetett volna hitelt, hogyha előbb a saját uralmuk alatt élő népeknek adtak volna szabadságot.

Hogyha azt akarták, hogy az általuk hirdettet elvet tények is fedjék, úgy Oroszországnak fel kellett volna szabadítania az uralma alatt élő 25 különböző nemzetet, fel kellett volna adnia Konstantinápoly birtokait iránt évszázadok óta táplált vágyait, melyeknek semmi jogosultságuk sincsen.

Miért nem adott Anglia Irországnak, Egyiptomnak és a 300 millió lelket számláló Indiának szabadságot? Miért nem adta szabadon Franciaország az uralma alatt Tunisbán, Algirbán, Marokkóban élő 20 millió muzulmán és miért nem adta vissza Olaszország Tripolisz és Cyrenikát a törököknek?

Amíg a négyesszövetség ezeknek a népeknek nem ad szabadságot, nem lehet komolyan venni azokat az elveket, amelyeket a hadüzenet után hirdettek.

Ezek az elvek csapdák, amelyekbe ki zárólag naiv népek eshetnek bel.

A szövetségesek szabadságot ígértek az összes kisépeknek, természetesen azok kivételével, akik az ő szolgátságuk alatt élnek, de előbbieknek is csak az esetre, ha segítenek a porosz militarizmust összetörni. Vagyis csak azok a kisállamok lehetnek szabadokká, akik hajlandók előbb a központi hatalmakkal harcra szállni és vérüket folytatni. Vannak kisépek, amelyeknek egyáltalában nincs mit félniük Németország és Ausztria-Magyarország győzelmétől. Ellenkezőleg, egyenesen érdekük a moszkovitzmus megsemmisítésének munkájában részt venni, hogy a saját szabadságukat és békés fejlődésüket biztosíthassák. Ezen országok közé tartozik Románia is.

A POLLITZER ÜGY ÉS A BANKUZZSORA.

Vissza kell térnünk a Pollitzer ügy ítéletére, a melyben a bíróság kimondta, hogy a vádlott nem követett el uszorát, jöllehet 11-17 százalékos vett a kölcsönadott összegek után. Beigazolódott ugyanis, hogy a nagyváradi pénzügyi intézetek közül azok, amelyekkel a Belényesi Hitelbank viszályban állott, hasonló összegeket követeltek tőle.

Igy tehát egy láncolatosszora látszik. Pedig ez nem úgy van. Egy rövid időszak volt ez a pénzügyi történetében, amikor a kamatláb hihetetlenül felszökkent. Az Angol-Osztrák bank 10 százalékra emelte fel a kamatlábát, az Osztrák-Magyar Bank pedig 8 százalékra. Ez időszak volt az, amikor a 8 százalékon felül a legjobb renomméjú és legszolidabb intézetünk is 3 százalékkal volt kénytelen a kamatlábát emelni, tehát 11 százalékra. A kis intézetek most ehhez hozzáütötték az ő kis nyereségeiket 2-3 százalékos, s így jött ki a 13-17 százalékos látszólag uszorakölcsön, holott az uszorát a pesti nagybankok követték el, de azokat sose bántotta ezért senki.

A kisbankok e válságos időszakban siettek felmondani régi 6-8 százalékos kölcsöneiket s az új kamatlábát bevezetni, a nagyobbak pedig eredeti szerződésükhez képest az Osztrák-Magyar Bank kamatlábján felül számították hasznukat. Mikor azonban a kamatláb 8-ról 6 százalékra esett, elfelejtették leszállítani az ő 17-11 százalékos kölcsöneik kamatlábját s ez talán ma is életben van.

Miért? Itt ismét előtérbe kerülnek az ugyanevezett családi bankok, amelyeket csak azért alapítottak, mert egy családból kitélt az egész pénzügyi igazgatósága s tisztikara, vagy amelynél az igazgató leányának egy férj kellett s ezt ügyészség tették meg, vagy az após helyére igazgatónak. Ezeknek, mint illetékes helyről értesülünk, rövidesen meg kell szünniük, fuzionálni vagy fel kell számolni, mert annál erősebb lesz a pénzügyi piac, minél több ilyen pénzügyi intézet megszűnik. Remélhető is, hogy Hiemesch Frigyesnek a pénzügyi szanálására folytatott tett akciója a kellő sikerrel fog járni.

Nincs létjogosultságuk az apró intézeteknek, amelyeket nem a gazdasági szük-

séglet hozott létre, hanem családi érdek. Ezeknek elő kell segíteni a pénzügyi javulását azzal, hogy megszűnnek akadályai lenni a rendezésnek.

Bubla József Nagyváradra költözött.

Bubla József Abódszalók szolnokmegyei nagyközség főjegyzője volt harminc évig. A kerület képviselőjének, Beöthy Pál képviselőházi elnöknek teljes bizalmát bírta, a megye és a nagyközség megalapítására vezette az ügyeket, általános becsülés és szeretet közepette.

Most nyugdíjba lépett, a vármegye ez alkalommal melegen bucsúztatta el a kiváló közigazgatási tisztviselőt, aki Nagyváradon telepedett le.

Itt volt ugyanis fiának üzlete, amelyet el kellett hagyni a hadbavonult fiúnak. Az apa „a munka nem szégyen” elvét követve akkor, amikor átvette az üzletet, hogy a befektetett tőke és az eddigi munka eredménye el ne vesszen. Ezenkívül ajánlatot adott be a város tanácsához, hogy a Thuróczy féle üzlethelyiséget, amelyről tulajdonosa lemondott, bérletbe veszi lakással együtt.

Bubla József Nagyváradon nemcsak kereskedő, hanem társadalmi életet is kíván élni. E célból a Katholikus Kör tagjává jelentkezett s fel is vették, a Népszövetségben kívánja erejét érvényesíteni s a keresztény mozgalmakban rá mindig lehet számítani. Ez a helyes és követésre méltó példa. Míg a fiú a fronton küzd, az apa álljon helyére.

Bubla Józsefnek nemcsak egy fia van a harctéren. Mostoha fia az olasz fronton harcol s már több kitüntetés részesé.

Bleyerné Garzó Adél hangversenye.

Bleyerné Garzó Adél énekiskolája, mint már említettük, jótékony célú hangversenyt rendez anyavédelmi célokra folyó hó 6-án este 9 órakor Biharvármegye székházának nagytérképében.

A művészi színvonalú hangversenyt a város egész közönsége nagy érdeklődéssel kíséri, mert nemcsak a kiváló ének mesternő legelső növendékei, hanem a nagy Hubay mester egyik legkiválóbb tanítványa, Herman Mili is közre fog működni, akiről már a fővárosi sajtó is elismerte azt, hogy kész művésznő. Szerepelni fog még kiváló egy kiváló tehetségű gyermekleány, Kiss Ágnes is, ki 10 éves kora dacára már is kiforrott művésznő. Az érdekes műsort itt közöljük:

Mendelssohn „Lobgesang” karének, énekelik: Barta Ninus, Gerő Duca, Kepes Nusi, Klein Böske, Komlóssy Etelka, Komzsisz Ida, Krausz Ella, Moskovits Böske, Nagy Irénke, Pajor Mici, Schmidt Magda, Schönbberger Emmy, Várnai Ida, Zuckermann Anna.

2. Beethoven: „Variációk” zongorán előadja Kiss Ágnes.

3. Titó Mattei: „Es ist nicht wahr” énekelte Schmidt Magda.

4. Mattheson: „Tiz” Paganini: Preludium és Allegro, hegedűn előadja Herman Mili hegedűművésznő, zongorán kíséri Vomácska József zenetanár.

5. Auber: Ária „Fekete Dominó” című operából, énekelte Kepes Nusi.

6. Godard „Concert romantique”, he-

gedűn előadja Herman Mili hegedűművésznő, zongorán kíséri Vomácska József zenetanár.

7. Meyerbeer: Ária „Dinorah” című operából, énekelte Nagy Irénke.

HIREK

A KISPAPOK ÜNNEPÉLYE.

Az a meleg érdeklődés, mellyel a kispapok vasárnapi ünnepélyét kíséri Nagyvárad közönsége, minden várakozást felülmúl. Csodáltnivaló nincs is a dolgon. A Kath. Kör Szt. László termében eddig is szerepeltek kispapok, kaptak is sok tapsot, de még olyan ünnepély nem volt, melynek műsorát tisztára, vagy mondjuk a jelen helyzetnek megfelelően: nagyobbára a kispapság állította volna ki.

A mostani előadás ilyen ünnepség lesz, amikor is a kispapság igazán magas színvonalu műsorral lép a közönség elé.

Az ünnepély műsora a következő:

1. Bokor: Magyar nyitány. Előadja a honvédek.

2. Megnyitó. Tartja Kovács Sándor III. éves papnövendék.

3. a) A. Rubinstein: Melodie, op. 3. No 1. b) F. Mendelssohn Bartholdy: Scherzo a Capriccio. Zongorán előadja: Herbály István IV. éves papnövendék.

4. a) Wagner Richárd: A Grál elbeszélése. b) Lányi Ernő: Régi nóta. Énekelte Takácsy Dénes IV. éves papnövendék, zongorán kíséri Resch Mihály zenetanár.

5. Scharf Károly: Kurucz dalok. Ab-ránd Előadja a honvédek.

6. A haza árvái Felolvasás. Tartja dr. Némethy Gyula tb. kanonok, theologiai tanár.

7. Dr. Krüger Aladár—Beleznay Antal: Hazajött Rákóczi. Melodráma. Szavalja: Rojti Mihály II. éves papnövendék, zongorán kíséri Herbály István IV. éves papnövendék. Az énekbetéteket énekelte Szabó Imre, a székesegyházi énekkar tenoristája.

Aki meghívót mindezekig nem kapott s igényt tart rá, forduljon a Kath. Kör háznagyához. A népszövetségi tagsági igazolvány meghívóul szolgál. Fenntartott helyek a Kath. Kör háznagyánál május 7. déli 12 óráig megválthatók.

* A 18 évesek május 29-én vonulnak be. Eleméry Ferenc tanácsos közli a következő hirdetményt:

A m. kir. honvédelmi miniszter urnak 6400. eln. 18-1916. számú körrendelete alapján közhírré teszem, hogy az 1898. évben született s alkalmasnak talált népfelkelésre kötelezett osztrák állampolgárok a f. évi május hó 11-én, — az említett születési évfolyamhoz tartozó és alkalmasnak talált népfelkelésre kötelezett magyar állampolgárok pedig a f. évi május hó 29-én tartoznak még abban az esetben is népfelkelési tényleges szolgálatra bevonulni, ha ez a körülmény a népfelkelési igazolványi lapjukon felüntetve nincsen.

* **Henriquez altábornagy Nagyváradon.** Lovag Henriquez János altábornagy a baroterről hazaérkezett Nagyváradra. A vitéz altábornagy rövid szabadágát városunkban tölti.

* **Májusi ájtatosság.** A májusi havi ájtatosságon ma, pénteken este fél 7 órakor a várad olsszi plebánia templomban dr. Géczy József papnöveldei tanár tartja a szentbeszédet.

* **Esperes-kerületi gyűlés.** A várad kerület május 4 én tartotta tavaszi gyűlését a várad-ujvárosi plebánián. Jelen voltak: Imrik Sándor tb. kanonok esperesplebános, Halász Gy., dr. Lestyán E. és Hazay Gy. plebánosok. P. Lindauer K. és P. Horváth Cyrill kapucinus atyák, Peszkei F., Gálly S., Szabó F., Peszkei G. hittanárok, Domanek P. lelkiigazgató, Pezderka S., Glac M. és Beöthy Gy. káplánok. A szokásos üdvözlés és lelkiolvasmány meghallgatása után a gyakorlati lelkipásztorkodás néhány fontos tárgyának, többi között az apologetikus hitelemzésnek megbeszélésével foglalkoztak az egybegyűlt tagok. Pezderka S. káplánt bizta meg az esperes, hogy az őszi kerületi gyűlésen e fontos tárgyról, az apologetikus hitelemzésről tartson felolvasást. A legutóbb megjelent főpásztori körlevelek és rendeletek felelevenítése után P. Horváth Cyrill kapucinus atya tartott igen értékes felolvasást „A vallásos felbuzdulás ébrentartásának eszközeiről a háboru után” címmel. Miután az őszi ker. gyűlés helyéül az olsszi plebánia lett megállapítva, következett a szokásos adakozás ezuttal az orsz. kath. hadiárvák és özvegyek alapja javára. Gyűlés után dr. Lestyán plebános, házigazda szívesen látta vendégül az asztalánál a megjelent paptársait.

* **Délutáni munkaszünetet a rendőrségen.** A városházán a nyári időszakban ez van szokásban, hogy csak délelőtt tartanak hivatalos órát, a délután minden hivatalnoknak szabad. Egyedül a rendőrség jut a mostohagyernek sorsára, ott télen nyáron egyformán dolgoznak, s még a nyári rekkenő melegben is ott izzad a szegény díjnok és tisztviselő, holott többi társaik ilyenkor a szabad levegőt élvezhetik. Méltán támad zugolódás a rendőrségi díjnokok körében a mellőzés miatt. A hivatal poros levegőjéből bizony nekik is jól esik kiszabadulni, különösen a nyári hónapokban. A budapesti rendőrség jóval nagyobb intézmény, mégis csak délelőtt tartanak ott is hivatalos órát, a délután szabad, egyedül a rendes inspekción tisztviselő látja el a netalán elforduló teendőket. A nagyvárad rendőrség még kevésbé forgalmas, úgy hogy még a bünygyi osztály is el lehet délutáni hivatalos óra nélkül. Mindezeknek a megszivvelését ajánljuk az illetékesek figyelmébe, mivel tudomásunk szerint a magasabb rangú tisztviselőktől kezdve a napidíjas irnokokig egyetidegig a délutáni munkaszünetet kívánják. Igazuk van, ők sem különbek a város többi hivatalnokainál. Gerő Ármán főkapitán olyan humánus ember, hogy keresztül viszi a rendőrségen a délutáni munkaszünet behozatalát, a főkapitány mindig jó szívvvel pártfogolta hivatalnokainak és tisztviselőinek méltányos érdekeit és jogsait,

* **Tisza a hadiárvák érdekében.** Tisza István gróf a hadiárvák érdekében felhívást intézett a társadalomhoz. A felhívásban arra kéri a társadalmat, hogy létesítsenek olyan helyeket, ahol a hadiárvákat el lehessen helyezni. A felhívásra már eddig 300 hadiárvát vállaltak el magánosok. A hadiárvákat ipari és gazdasági szakban fogják kiképezni.

* **A Népszövetségi Hiteleszövetkezet és a hadikölcsön.** A Népszövetségi Hiteleszövetkezetben a IV. hadikölcsönre már eddig is szép számmal történtek jegyzések és pedig nemcsak Nagyváradról, hanem a vidékről is. A nagyobb jegyzések sorát Grócz Béla nagyprépost nyitotta meg, aki más pénzüzeteknél történt jegyzésén kívül a Népszövetségi Hiteleszövetkezetnél 15 000 koronát jegyzett. A mai napon még a 6 százalékos járadékkölcsönt 97 korona 20 fillérrel, az 5 és fél százalékos pénztári jegyeket 91 korona 90 fillérrel lehet 100 koronás névértékkel jegyezni; erre való tekintettel a Hiteleszövetkezet ma, bar befizetési nap nincs, délelőtt és délután is hivatalos órát tart és pedig d. e. 10—12-ig és d. u. 3—5 ig. Lehet hadikölcsönt úgy készpénzzel, mint a heti befizetési könyvecskék lekötése mellett is jegyezni. Új tagok is beléphetnek a hadikölcsönjegyzéssel kapcsolatban. Május 5. után 28 ig szintén lehet még hadikölcsönt jegyezni, ekkor azonban a hivatalos árfolyam már a 6 százalékos járadékkölcsönynél 97 K 50 fill., az 5 és fél százalékos pénztári jegynél pedig 92 K 20 fillér.

* **Halálozás.** Csipkés Sándor nagyvárad kir. pénzügyigazgatósági titkári sulyos csapás érte; édes anyja: özv. Csipkés Sándorné, élete 61. évében, hosszas szenvedés után szerdán este 8 órakor elhunyt. Temetése ma, pénteken délután 5 órakor lesz a Vizvezeték-utca 6. sz. háztól.

* **Kárpátünnepély az Ipariskolai Ifjúsági Egyesületben.** Szép számú hallgatóság előtt tartotta meg az Ifjúsági Egyesület a Kath. Legényegylet helyiségében Kárpátünnepélyt. Fleisz Károly szavalata, Szidor György éneke és hegedűjátéka tetszett a közönségnek, Balázs József Sas Ede a „Nabob fiát” hatással szavalta el. Zilahy Lajos „Rongyos katonát” jében Burján Mihály rongyos katonája teljes színpadi készséggel bemutatott alakítás volt. Különösen jó volt még a darabban Kamperdai Mariska az öreg asszony szerepében. Az ünnepély végeztével Gálly Sándor, a kath. Legényegylet elnöke mondott hazafias és vallásos buzdító beszédet az ifjúsághoz, a melyben elismeréssel szólt a lelkes ünnepélyről. Itt meg kell említenünk, hogy az átgondolt rendezés és a darabok betanítása Biczó János igazgató érdeme, aki az Ifjúsági Egyesület fennállása — 10 év — óta lankadatlan buzgalommal tanítja be az ifjúságnak a szebbnél szebb színdarabokat. Az ünnepély jövedelméből kész kiadások levonása után 80 korona jut az elpusztult kárpáti falvak felszegélyezésére.

Felülfizettek: Jakab Bálint 120, Karmazsin Ferenc 120, Szüts Izso 1, Biczó Jánosné 1, Szlodics 2, Harstein M. 2, Kovács János 2, Szücs Béla 1, Kutasi V. 1, Tiszai Zs. 1, Szakács M. 1, Fleisz M. 2, Dornyai I. 150, Krecsmáriné 1, Merza K. 3, Pál Rózsa 1, Petrás J. 1, Gálly S. 2, Weisz J. 1, Szlodics Imre 2, Szlodics K. né 2 korona ezenkívül többen adtak 10—20 filléres összegeket. E hó 21 én záró-

ünnepélyt tart az egyesület, amely alkalommal a kárpáti ünnepély műsorából is megismétel néhány különösen sikerült számot.

* **Mi történik a katonák polgári ruházatával?** A katonasághoz bevonult polgárok ruházatát a bevonuláskor rendszerint a katonai raktárakban helyezték el. Időközben azonban, mikor a katonák rokkantság folytán hazamehettek, a raktárakban hiába keresték a polgári ruhákat. Az óriási ruhaalmazból a legtöbb katona nem tudta kiválogatni a saját ruháját. Ennek első sorban az volt az oka, hogy a polgári ruhacsomókról a jegy lekopott, vagy ha északmagyarországi részekben voltak a ruhák elraktározva, akkor bizonyos az, hogy az 1914. éves visszavonulás alkalmával a ruhákat is vissza kellett hagyni. Most már sokkal rendszeresebben történik minden és a hadtestparancsnokság átirata szerint gondoskodás történt az iránt, hogy a jövőben egyetlen egy katona se hagyhassa el a katonaságot polgári ruházata nélkül.

* **Mire jogosít a rokkantak iskolája?** A kereskedelmi miniszter a rokkant katonák jövőjének biztosítása érdekében egy igen fontos intézményt létesített. Az ország több helyén az egyes kórházakat megfelelő szakipariskolával kötötték össze, ahol a rokkant katonák gyógykezelése mellett megfelelő ipari kiképzésben is részesültek a katonák. Most aztán a kereskedelmi miniszter kimondta, hogy az ilyen ipariskolák, nevezetesen a budapesti dunabauiparti, budapesti császárfürdői, pozsonyi, kalocsai rokkantiskolák elvégzése rendes munkakönyv váltására jogosít. Sőt ha az illető munkakönyvet váltó katona még igazolja, hogy már két évig gyakorlatilag is képezte magát, az esetben rendes iparigazolványt kell kiadni részére. A rendeletről tegnap értesítették az alispánt is.

* **Hazardjáték a kávéházban.** Tegnap éjszaka Ehrlich Imre rendőrfogalmazó detektívek kíséretében a kávéházakban razzitát tartott. Az egyik előkelő kávéházban rajta csipett egy társaságot, amely hazardjátékot játszott. Mikor a fogalmazó a kávéházba belépett, egy pincér azonnal fűtött figyelmeztetni a kártyázókat a közeledő veszélyre, kiabálni kezdett, hogy kaláber! kaláber! A fogalmazó azonban ügyes volt és sikerült a bankot teljes egészében befoglalni. A játékosok teljes beismerésben vannak, tehát az ügynek a járásbírósnál lesz folytatása.

* **Viz alatt van a hajdubagos határ.** Hajdubagos község határa egyike a vármegye legjobban termő vidékének. Egy év óta azonban a határ jó nagy részének nem tudják hasznát venni, mert a sok esőzés következtében állandóan víz alatt van. A víz levezetését eddig meg se kísérelték, mert jó magyar szokás szerint arra vártak, hogy magától is eltűnik a víz, hiszen ezelőtt se volt ott. A víz azonban nem akart eltűnni. Végre is a község lakossága arra határozta magát, hogy a kormánytól tesz lépéseket a víz levezetéséért. A földmívelésügyi miniszter a kérelem alapján szakértőket küldött a helyszínre, ahol konstataáltak, hogy a víz levezethető. Mindössze egy 7500—8000 méter hosszú csatornát kell építeni és a határt meg lehet szabadítani a víztől. A költségek 19000 koronába kerülnek. Ha ezt az összeget az érdekeltek megtérítik, akkor a vízlevezetését már az idén meg lehet kezdeni.

* **Kiadó üzletek, raktárak,** olesó bér mellett, hosszabb vagy rövidebb időre. Nagy Sándor-utca 4.

Megbízható ujságkihordó nőket felvesz a Tiszántúli kiadó-hivatala

Forolin a legjobb és legbiztosabb toalette-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hűsít! Szagtalanít. Ára 1:20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

* **Aszódy** Rákóczi uti kávé és tea üzletében nagy mennyiségű bor, konyak, rum, tea és likőr áruk raktáron vannak, a háboru előtti árakban lesznek kiszolgálva. Vigyázat orsolya Zárda épület. (Telefon 6 10) 1 kiló kész kávé cukorral. 5 kor.

* **Gyönyörű rózsás arc** a nő legszébb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen **Y-PO** krém és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára K 1.50. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy-palota.

Kiadó lakások olcsóbb bér mellett. Szent János utca 72.

* **Aszódi** trieszti kávé és tea közvetlen behozatala, fő üzlete Kossuth utca saspalota. Ajánlok kórházaknak, gazdaságoknak, intézeteknek és privátházaknak, kitűnő zamatu kész kávé cukorral együtt 1 kilogrammos esomagban 5 koronáért, egyben felhívom nagyvárad kávészakértők figyelmét, hogy Aszódi 8 féle zamatu pörkölt kávéi izre és zamata utánozhatatlan. befőzésre és kávéhoz való cukorral tisztelt vevőimnek szolgálatára állók. Telefon 635.

* **Gyurjad Gyurka.** Piszkálód ki Ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvető. Rendkívül érdekes lemez újdonságok Rákóczi-ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Haagszerek, hegedűk, gramofonok, hurkúlőalagszszszszsz Gramafonok, hangszerek olcsó szakszerű javítása.

A legjobb **molyirtó** szerek u. m. **mirt** Bagaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Mof, Tarmalit, Camfor, terpetin, Zacherlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B.

Kiadó butorozott szobák és lakások, moderna berendezéssel, hosszabb, vagy rövidebb időre, havi 30 koronától feljebb. Nagy Sándor utca 4.

* **Poloskairtó MOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* A szőlőgazdáknak s a harctéren a katonáknak nagy lesz az öröme, mert bőven terem bor és gyümölcs, amióta „Peronoszpor”-ral permetezik a szőlőket és a gyümölcsfákat. Utalunk lapunk második oldalán levő hirdetésre

* **A Nagyvárad Takarékpénztárnál** jegyzett III-ik hadikölesőa kötvények a kiadott pénztári elismervények ellenében az intézet helyiségében átvethetők.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Nöstény ördög.
Szombaton délután: Eleven ördög.
Szombaton este: Nöstény ördög.
Vasárnap délután: Cyklámen.
Vasárnap este: Mágna Miska.

A nöstény ördög. Ronda cím, azt meg kell adni, de a darab sem különb ám semmivel. Ő: felvonáson keresztül nem hall az ember mást, mint egy hiszterikus asszony félbolond és egészen undok rikoltozását, a míg végre a kedvesével megöleti a férjét. Ennyi a cselekmény, a mit Schönherr ur, a szerző öt felvonáson át bő lére föleresztve előkészít előg unalmasan, de annál drasztikusabban. Olyan beszélgetések folynak a színpadon, hogy a legöregebb népfelkelő huszárkáplár is szemérmesen elszégyelte magát tőlük. A darab nyilván csak ezekért a mocskos beszélgetésekért íródott, mert cselekménye — mint említettük — alig valami. Hogy aztán Möriz Zsigmond miért találta méltónak ezt a darabot a lefordításra, azt legfeljebb a Nyugat szerkesztőségében tudnák megmondani.

Mélységesen sajnáljuk a szereplőket. A társulat szerencséjére csak három a szereplők száma és így csak hárman szenvedtek. Szegény Fodor Ella tulsikongott a szerzőn és a fordítón is. Teljesen azt a drasztikus vonásokkal megrajzolt „nöstény ördögöt” játszotta, akit előrtak neki. Szerepe hozta magával, hogy semmiféle értékes hatást nem tudott elérni. A taps csak buzgósgának és erősen megeresztett hangjának szólt. Farkas Pál és Tóth Elek szordinóval játszottak, megtették, ami tőlük telt, de a darabon ők sem segíthettek. Anyira mégsem vagyunk, hogy mindenféle rondaságot beadhassanak itt, akár Möriz fordítói ógára alatt irodalom gyanúját. A Nöstény ördög pedig csak egy szó illik: ronda. Amilyen ronda a cím, éppen olyan ronda a darab. Aki megnézte, aligha volt gusztusa utána vacsorálni.

Faludi Sándor Nagyváradon. A Vigszínház kitűnő igazgatója Faludi Sándor tegnap Nagyváradon volt. Most katonai szolgálatát teljesíti, mint főhadnagy, de ráér közben művészeti ügyekkel is foglalkozni. Nagyváradon időzésének az a célja, hogy Tompa Béla képességeiről alapos információkat szerezzen, s ezt a tehetséges művészt elvigye a Vigszínházhoz. E tekintetben a tárgyalások megindultak s Tompa Bélára kedvezően folynak. Faludi ezenkívül a színtársulat több tagjával érintkezett hasonló célból.

Helfy József utóda

NAGYVÁRAD.
KOSUTH LAJOS-UTCA (Gyár-épület)
Telefon szám: 51 Alapítotott 1868 évben.

Zsák- és ponyvakölesző üzletemet

ez idén is nagymennyiségű új zsákokkal és vizhatlan ponyvakkal gyarapítottam, úgy hogy a t. gazdaközönség ide vágó szükségletét a legolcsóbb kölcsöndíjak mellett tudom kielégíteni.

Ezenkívül mindenféle

Új gabona-, lisztes-, szalma-, heremag- és só-zsákok.

Gépolajokban, hengerolajokban (tovotte) gépenkésben a legkitűnőbb minőségeket tartom állandóan raktáron. Kötélneműek, gépszijak, dohány, zsákzsinegek és kévekötelekben. Nagy választék fiakker takarokban és lópokróckokban.

Gyapju zsákokból nagy raktár!

SZERKESZTOI POSTA.

Cs. F. Meghívója a családjának is szól. A fenntartott helyek iránt intézkedtünk.

A szerkesztőhárt ideiglenes elnöke.
Dr. PAPP KAROLY.

Meghívó.

A Biharkeresztesi kisbirtokosok és földmivelők földművelői szövetezete f. hó 14 én vasárnap d. u. egy órakor a Ref. nagy fiúiskola termében

rendkívüli közgyűlést tart,

melyre a tagokat tisztelettel meghívja

az igazgatóság nevében

Szotter Imre
elnök.

TÁRGY:

A felszámoló bizottság megválasztása.

DADOGÓK

és más beszédhibában szenvedők részére!

Bármily foku dadogás vagy beszédhiba — korra való tekintet nélkül — rövid idő alatt biztosan és tartósan gyógyítható egy teljesen új, radikális módszer alapján.

A NEUMANN dr. tanár által kidolgozott módszer a külföldön is biztos eredményeket ért eddig el, mint orvosok, szakírók, tanintézetek bizonyítványai, valamint a kigyógyultak köszönő hálairatai tanusítanak.

A temesvári kurzus a legfenyesebb eredményel végződött, amelyet dr. Tauffer Jenő temesvári városi tisztii főorvos alábbi elismerő levele bizonyít:

Alulírott ezennel bizonyítom, még pedig saját személyes meggyőződésen alapján, hogy Kovács Tini laibachi születésű, hajadon urnő, a dadogók beszédhibájának gyökeres javítását négy hét alatt a legteljesebb sikerrel végezte.

Szkatva tanító módszere oly tökéletes, hogy például egy, a dadogás miatt beszélni is aig tudó 14 éves leánykát négy hét alatt hibátlanul és folyékoan beszélni megtanított.

Megállapítom egyben azt is, hogy olyan dadogó gyermekeknek is teljes sikert ért el, kik más hasonló tanulmányon eredmény nélkül vettek részt.

Ez alapon nevezett kisasszonyt, mint a dadogók szakképzett és hivatott tanítóját, minden érdekelt félnek és ügybarátnak, a legmelegebben ajánlom.

Temesvárt, 1916. január 3 án.

Tauffer Jenő dr.
városi tisztii főorvos.

A kurzus most Nagyváradon nyílik meg és jelentkezések csak vasárnap és hétfőn május 7—8 án délelőtt 10—12 ig és délután 3—6-ig fogadtatnak el. Patak-u. 2. sz. házban.

NEUMANN tanár beszédgyógyintézet Rus dr. iskolaorvos vezetése alatt Laibachból.

Mindenki külön-külön lesz gyógykezelve.

Haltenberger Vilmos

Az 1810-ban alapított Kassai Haltenberger Béla gyárnak volt önálló vezetője, kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógyárának felvételi üzlete:
Rákóczi-ut. 7. Orsolya-palota.

Bármily viselt férfiöltöny ujjá lesz, száraz vegytisztítás által. Tisztított és festett férfiruha vasalásra és javításra külön szabó osztály. Feketére bármily ruhanemű, világosság, eső és izzadás álloan (vászonneműek moshatóra) legszebben festhető. Egészesenben 24 óra alatt.

Kézimunka, függöny különös gonddal. Kelengyenemű elsőrendű kivitelben. Háziruha sima darabok átvásalásával kilonkinti árban, szavatolt Chlormentes tiszta szappan eljárással.

Különlegesség! Katonai csukaszürke egyenruhák átfestése (lichecht) tökéletes kivitelben. **fény és eső álloan.**

Postai megbízások soron kívül esz közöltetnek!

Felvételi üzlet telefon száma: 14-69. Gyári telefon: 34.

Szives megbízást kér:

Haltenberger Vilmos.

5.

Elsőrendű **jégszekrények** olcsó árban beszereszetők

Andrényi Károly és Fiaínál
Nagyvárad.

Eladó széna.

Várostól 10 perenyire.

Cim a kiadóban.

Gépmunkás

felvétetik

a Szent László-nyomda r. t.-nál.

Szilágyi Desző-u. 5.

Kiadó.

II-od emeleti 4 szobás utcai lakás f. évi augusztus 1-től a Biharmegyei Takarékpénztár Kossuth-utcai székházában.

Kiadó

a város központján levő **belvárosi borozó vendéglő teljes berendezéssel.** Betegség miatt **azonnal átvehető.** Ertekezhetni Zabolszky bérlővel, vagy a háztulajdonossal. Nagy Sándor-utca 4.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

TELEFON 514.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a **WOLFRAM LÁMPÁK**

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárok, ivlámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelő telefonja
55.